



Ministerstwo Rodziny,  
Pracy i Polityki Społecznej

RODZINA  
500+

Sprawozdanie Rady  
Ministrów z realizacji ustawy  
o pomocy państwa  
w wychowywaniu dzieci  
w 2018 roku

Warszawa, września 2019 r.

## Spis treści

Wstęp .....	3
I. Charakterystyka systemu świadczeń w ramach Programu „Rodzina 500+” .....	4
1. Wprowadzenie.....	4
2. Charakterystyka Programu „Rodzina 500+” zgodnie ze stanem prawnym obowiążującym w 2018 r. ....	4
II. Realizacja ustawy.....	6
1. Uprawnieni do świadczeń.....	6
2. Rodziny .....	6
3. Niepełnosprawni w Programie „Rodzina 500+” .....	7
4. Realizacja przez organy właściwe.....	8
III. Finansowanie świadczeń.....	9
IV. Wpływ wprowadzenia Programu „Rodzina 500+” na wybrane obszary polityki społecznej.....	9
1. Ubóstwo .....	9
2. Dzietność.....	12
3. Rynek pracy .....	13
Podsumowanie .....	15

## Wstęp

Polityka rodzinna jest horyzontalnym zadaniem państwa. Tylko państwo ma odpowiednie narzędzia, by usuwać bariery, które zniechęcają obywateli do posiadania dzieci. Państwo powinno też stwarzać warunki, by wspierać rodziców, aby jakość życia ich potomstwa była na jak najwyższym poziomie. Aby polityka rodzinna była skuteczna, powinna opierać się na 4 filarach: wsparciu finansowym rodzin, usługach dla nich, polityce rynku pracy oraz wartościach i edukacji.

Mądra i skuteczna polityka na rzecz rodzin powinna być kompleksowa, konsekwentna i długofalowa – koncepcje nie mogą zmieniać się co kadencję, potrzeba tu ponadpartyjnego konsensusu i kontynuacji. Obywatele wierzą, że mogą bezpiecznie wychowywać dzieci, jeśli co chwilę nie zmienia się koncepcja ich wspierania. Powinien być to cały zestaw przenikających się narzędzi, które tworzą system, specyficzny dla danego kraju – działania w tym zakresie muszą odpowiadać na potrzeby obywateli danego państwa (to co działa za granicą, niekoniecznie musi zadziałać w Polsce). Dobra polityka rodzinna angażuje do jej prowadzenia wiele podmiotów – nie tylko państwo, ale także samorządy, partnerów społecznych, organizacje pozarządowe, kościoły oraz nie traktuje wydatków na nią przez pryzmat zmarnowanych pieniędzy – wydatek na rodziny i demografię to jedna z najlepszych, jeśli nie najlepsza, z inwestycji, jaką może poczynić państwo.

W ten porządek wpisuje się Program „Rodzina 500+”. Powstał on przede wszystkim, aby przeciwdziałać negatywnym skutkom sytuacji demograficznej. Jest także przejawem szczególnej troski o dobro polskich dzieci, ma zachęcać rodziny do podejmowania decyzji o posiadaniu potomstwa oraz chronić najmłodszych przed ubóstwem. Stanowi zarazem wyraz przekonania, że wydatki na wsparcie finansowe rodzin stanowią inwestycję w kapitał ludzki, która da impuls do rozwoju naszego kraju.

# **I. Charakterystyka systemu świadczeń w ramach Programu „Rodzina 500+”**

## **1. Wprowadzenie**

Art. 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, zobowiązuje Radę Ministrów do corocznego składania Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdania z realizacji ustawy.

Niniejsze sprawozdanie z realizacji ustawy jest drugim sprawozdaniem przedkładanym Sejmowi i Senatowi i obejmuje okres 2018 roku.

Ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r. i określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego w ramach rządowego Programu „Rodzina 500+” oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

## **2. Charakterystyka Programu „Rodzina 500+” zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2018 r.**

Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka), na dzieci w wieku do ukończenia przez nie 18. roku życia.

Przyznanie świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego.

Świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko, definiowane jako jedyne lub najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia, po spełnieniu kryterium dochodowego, które wynosi 800 zł miesięcznie netto na osobę w rodzinie lub 1200 zł netto na osobę w rodzinie z niepełnosprawnym dzieckiem.

Przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko, co do zasady, brane są pod uwagę dochody osiągnięte w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego. W przypadkach określonych w ustawie dochód ten pomniejsza się o dochód utracony lub powiększa o dochód uzyskany.

Z kolei na drugie i każde następne dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia w rodzinie świadczenie wychowawcze przysługuje wszystkim rodzinom, bez względu na osiągnięty dochód.

Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500 zł netto miesięcznie na dziecko. Jest to kwota wolna od podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Prawo do świadczenia wychowawczego, co do zasady, ustala się, na roczne okresy – tj. od dnia 1 października do dnia 30 września roku następnego.

Realizacja zadań z zakresu świadczenia wychowawczego jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej należy do organu właściwego, tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie wychowawcze.

Natomiast zadania z zakresu świadczenia wychowawczego w sprawach dotyczących unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego od dnia 1 stycznia 2018 r. wykonuje wojewoda. Do zadań tych należy:

1) pełnienie funkcji instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

2) wydawanie decyzji w sprawach świadczenia wychowawczego realizowanego w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba składająca wniosek o świadczenie wychowawcze lub członek wskazanej we wniosku rodziny przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – w państwie Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a wyjazd/pobyt ten nie ma charakteru turystycznego, leczniczego lub nie jest związany z podjęciem przez dziecko kształcenia poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, to gmina przekazuje wniosek wraz z dokumentami do wojewody, w celu jego rozpatrzenia i ustalenia, czy nie mają zastosowania unijne przepisy o koordynacji systemu zabezpieczeń społecznych. Ma to na celu uniknięcie niedopuszczalnej w przepisach unijnych sytuacji pobierania przez tę samą osobę podobnych świadczeń w więcej niż jednym państwie UE/EOG jednocześnie.

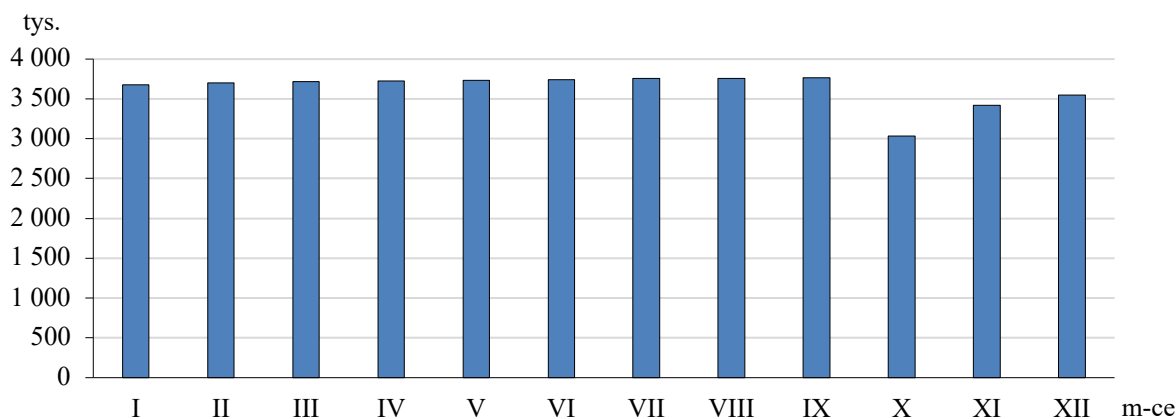
Świadczenie wychowawcze i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Koszty obsługi w przypadku organu właściwego wynoszą 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

## II. Realizacja ustawy

### 1. Uprawnieni do świadczeń

W 2018 r. przeciętna liczba dzieci uprawnionych do świadczeń w ramach Programu „Rodzina 500+” wynosiła 3 632,4 tys. dzieci, w tym 46,5 tys. dzieci w pieczy zastępczej. Udział dzieci uprawnionych do świadczeń w ramach Programu w ogólnej liczbie dzieci do 18. roku życia wyniósł 52%.

**Wykres 1. Liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego w ramach Programu "Rodzina 500+" w 2018 r.**

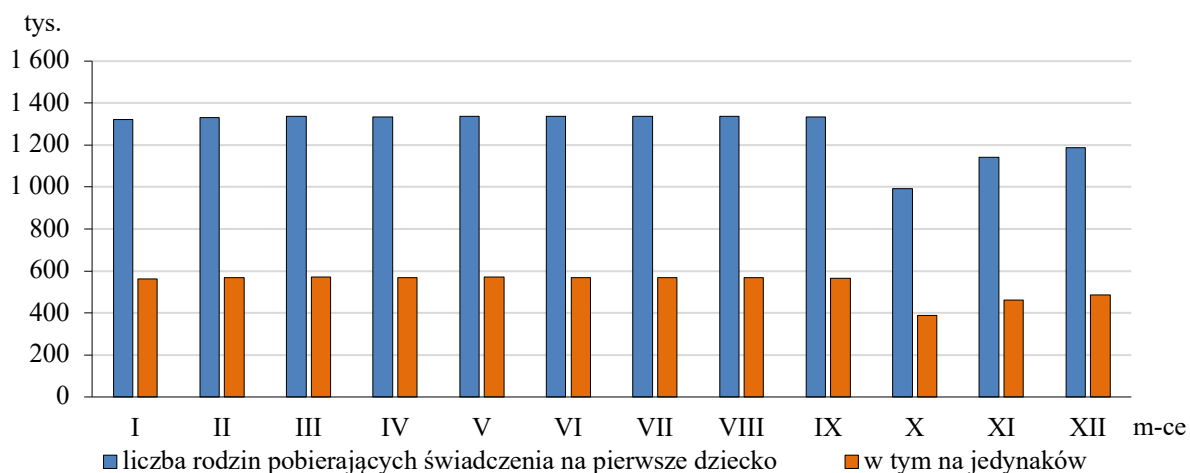


*Źródło: opracowanie własne MRPiPS.*

### 2. Rodziny

Przeciętna miesięczna liczba rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego w 2018 r. wynosiła 2 378,9 tys. rodzin, w tym do świadczenia na pierwsze dziecko – 1 277,3 tys. Wśród rodzin pobierających świadczenia na pierwsze dziecko było 537,8 tys. rodzin jedyneków.

**Wykres 2. Liczba rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w 2018 r.**



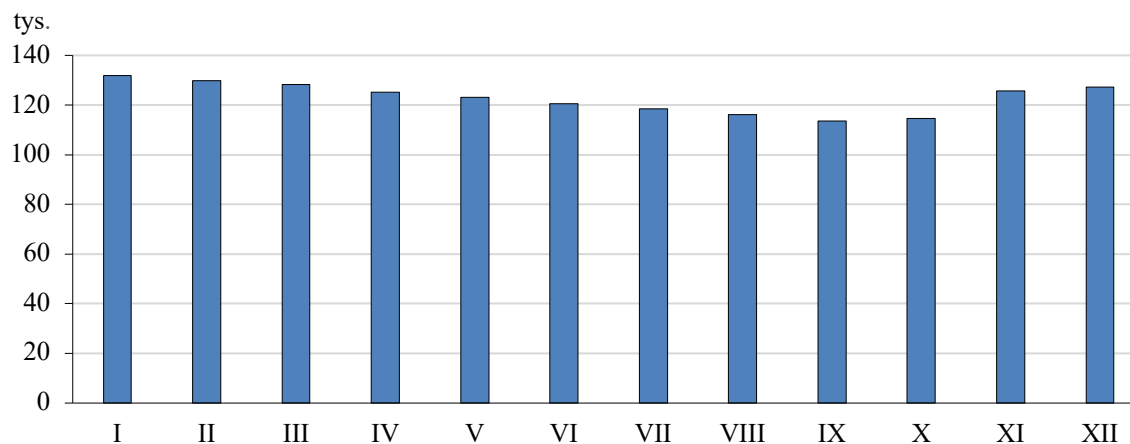
Źródło: opracowanie własne MRPiPS.

### 3. Niepełnosprawni w Programie „Rodzina 500+”

W 2018 r. przeciętna miesięczna liczba rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko z tytułu spełnienia kryterium dochodowego dotyczącego rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym wynosiła 122,9 tys.

Szacuje się, że ze świadczeń wychowawczych korzysta ok. 220 tys. dzieci niepełnosprawnych, zarówno w rodzinach spełniających kryterium dochodowe uprawniające do świadczenia na pierwsze dziecko, jak też w rodzinach uprawnionych do świadczeń na drugie i kolejne dzieci, co oznacza, że wsparciem objętych jest 90% dzieci z niepełnosprawnością.

**Wykres 3. Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierających świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko w 2018 r.**

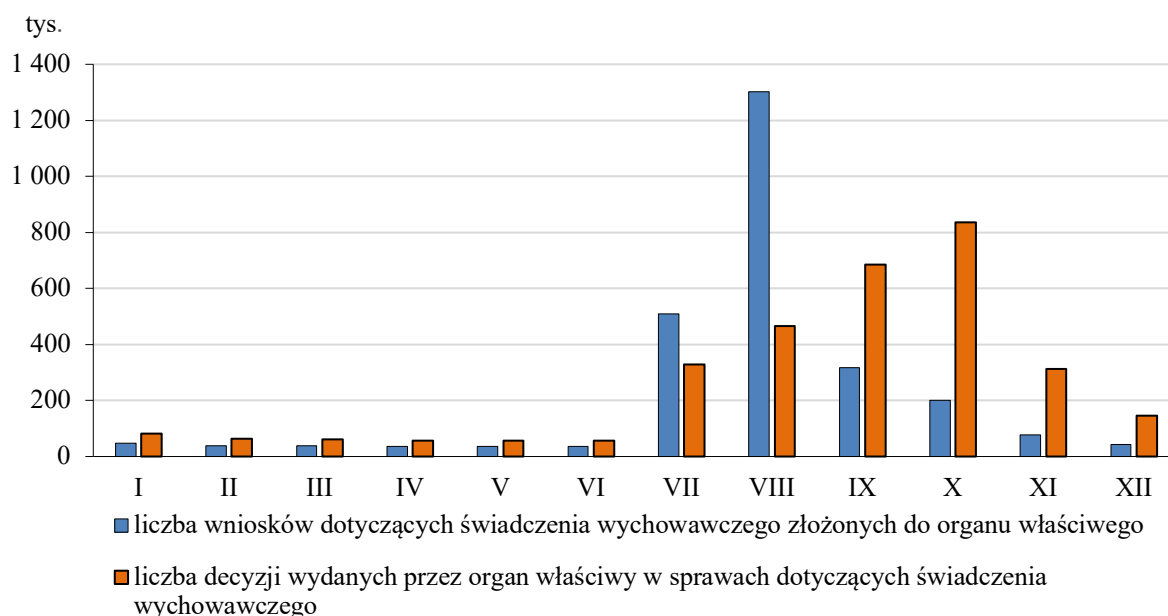


Źródło: opracowanie własne MRPiPS.

#### 4. Realizacja przez organy właściwe

W 2018 r. do organu właściwego złożono 2 684,1 tys. wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego, z czego 867,5 tys. (32,3%) za pomocą systemu teleinformatycznego. Zauważalny wzrost liczby składanych wniosków przypada na lipiec (508,1 tys.), a największe wartości odnotowano w sierpniu (1 302,3 tys.), co jest związane ze składaniem wniosków o przyznanie świadczeń na kolejny okres świadczeniowy rozpoczynający się od października.

**Wykres 4. Wnioski dotyczące świadczenia wychowawczego złożone do organu właściwego i wydane decyzje**



Źródło: opracowanie własne MRPiPS.

Przeciętnie w miesiącu obsługą Programu w organach właściwych zajmowały się 11 202 osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, jak też umowy cywilnoprawnej. Zaznaczyć należy, że w tej grupie znajdują się pracownicy wykonujący też inne zadania, a obsługa Programu „Rodzina 500+” obejmuje tylko część ich etatu.



### III. Finansowanie świadczeń

W 2018 r. wydatki budżetu państwa na realizację Programu „Rodzina 500+” (bez wydatków na realizację zadań z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego) wyniosły **22 757 897 tys. zł**, z czego na:

- realizację przez gminy zadań dotyczących świadczenia wychowawczego – **22 476 657 tys. zł**, w tym na obsługę świadczeń wychowawczych **327 835 tys. zł** (w tym 246,2 mln zł stanowiły wydatki na wynagrodzenia);
- finansowanie zadań związanych z dodatkiem wychowawczym i dodatkiem do zryczałtowanej kwoty – **281 140 tys. zł**, w tym na obsługę dodatków **2 596 tys. zł**;
- rozwój i administrowanie Centralnej Aplikacji Statystycznej – **100 tys. zł**.

### IV. Wpływ wprowadzenia Programu „Rodzina 500+” na wybrane obszary polityki społecznej

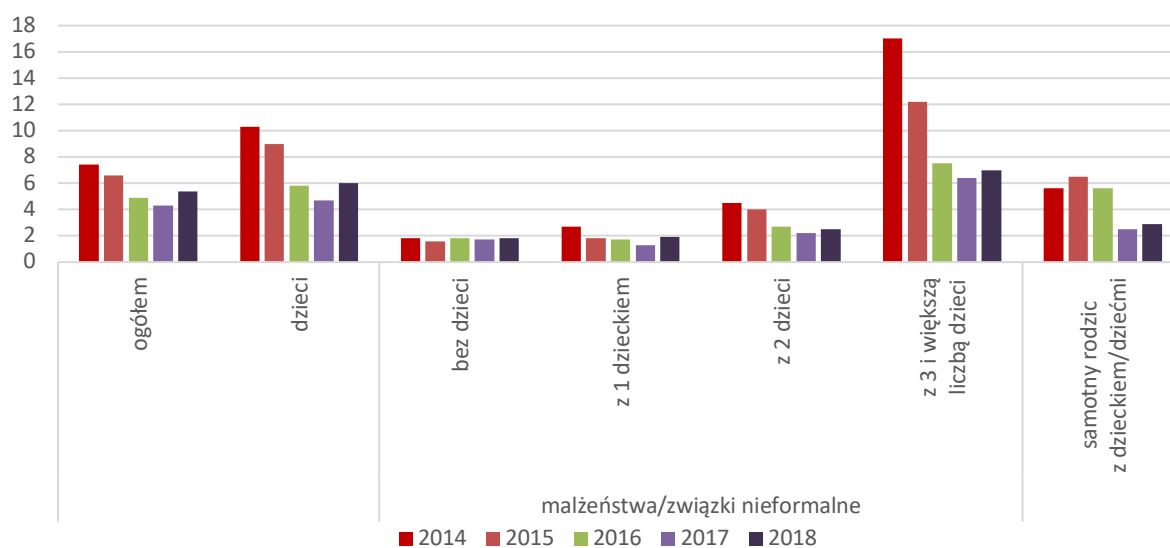
#### 1. Ubóstwo

W latach 2015-2017 odnotowano spadek ubóstwa skrajnego oraz relatywnego, w tym przede wszystkim wśród dzieci. Wśród głównych przyczyn spadku wskazywano wprowadzenie Programu „Rodzina 500+”.

Według Badania Budżetów Gospodarstw Domowych ubóstwo skrajne w 2017 r. wyniosło 4,3% i było niższe o ok. 35% niż w 2015 r. Głównymi beneficjentami spadku ubóstwa byli samotni rodzice z dziećmi (spadek o ponad 60% w stosunku do 2015 r.) oraz rodziny wielodzietne (spadek o ponad 50% w tym okresie). Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, największymi beneficjentami były dzieci poniżej 17 r. ż., wśród których ubóstwo spadło o prawie 50% w stosunku do roku 2015.

W 2018 r. odnotowano wyhamowanie trendu spadkowego ubóstwa, co wiązało się m.in. z wyczerpaniem się efektu Programu na poziom wydatków gospodarstw domowych, na podstawie których dokonywany jest pomiar ubóstwa skrajnego. Poziom ubóstwa w 2018 r. nadal jednak pozostawał na niższym poziomie niż w 2015 r.

**Wykres 5. Stopa ubóstwa skrajnego wśród wybranych grup w latach 2014-2018 (w %)**



Źródło: dane GUS oraz obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych z badania budżetów gospodarstw domowych GUS.

Szacunki dokonane w oparciu o dane dotyczące stopy ubóstwa skrajnego i liczby ludności według GUS sugerują, że w latach 2010-2017 liczba dzieci żyjących w ubóstwie skrajnym zmniejszyła się z 637,4 tys. do 325,3 tys., tj. o ponad 300 tys. Należy przy tym podkreślić, że zarówno stopa ubóstwa, jak i liczba ubogich dzieci w latach 2010-2014 rosła, zaś w latach 2015-2017 zmniejszała się, przy czym największa skala spadku miała miejsce w latach 2016-2017, tj. w okresie wprowadzenia w życie Programu „Rodzina 500+”. Rozpoczęcie trendu spadkowego już od 2015 r. świadczy o tym, że wpływ na ograniczenie ubóstwa wśród dzieci miała, obok wypłaty świadczeń, również poprawa sytuacji na rynku pracy.

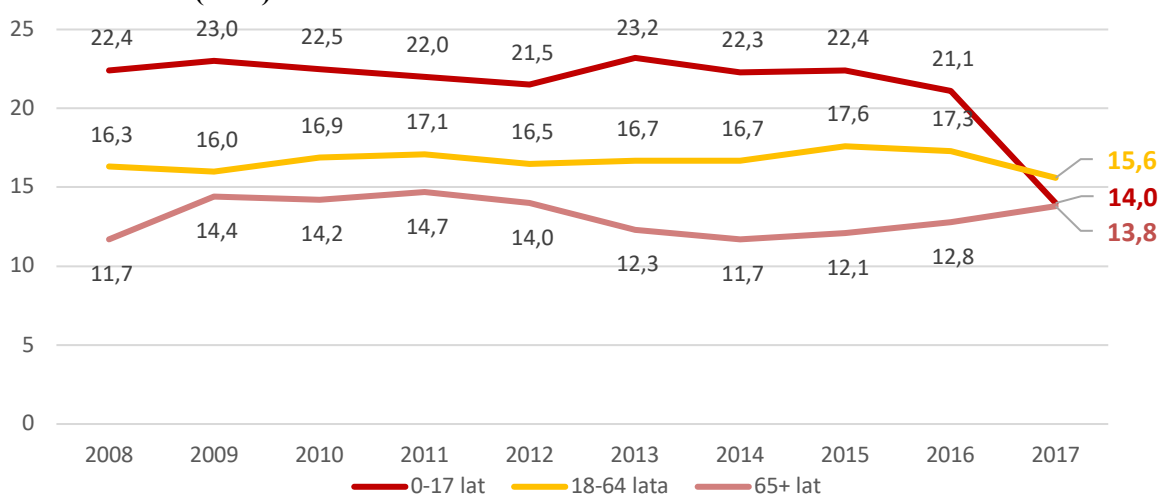
W 2017 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (AROP) wyniósł 15,0%, podczas gdy w 2016 r. ukształtował się on na poziomie 17,3%, co oznacza, że nastąpił spadek tej miary o 2,3 punktu procentowego. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w Polsce w latach 2008-2016 utrzymywał się na zbliżonym poziomie ok. 17%. W tym okresie można było obserwować jedynie niewielkie zmiany wskaźnika z roku na rok (nie przekraczały one 0,6 punktu procentowego), co oznacza, że nie były one istotne statystycznie. Warto więc zauważyć, że między 2016 a 2017 r. po raz pierwszy od 9 lat nastąpiła wyraźna zmiana tego wskaźnika i na dodatek była to zmiana pozytywna.

Jednocześnie populacja osób zagrożonych ubóstwem relatywnym w ujęciu bezwzględny znacznie się zmniejszyła. W latach 2008-2016 liczba takich osób wahała się na poziomie około 6,5 mln. W 2017 r. populacja ta spadła do 5,6 mln osób. Nastąpił więc w porównaniu z 2016 r. spadek aż o 872 tys. osób (ok. 13%).

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym dzieci (w wieku 0–17 lat) spadł z 21,1% w 2016 r. do 14,0% w 2017 r. W ciągu jednego roku odnotowano więc spadek aż o 7,1 pkt proc. Aktualnie zagrożenie ubóstwem relatywnym wśród dzieci zbliżyło się więc do zagrożenia takim ubóstwem wśród osób starszych. Co więcej, zagrożenie ubóstwem wśród dzieci w 2017 r. było w Polsce niższe niż zagrożenie ubóstwem relatywnym wśród osób w wieku produkcyjnym. To wyjątkowa sytuacja, biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia Polski, gdyż w latach 2008–2016 to dzieci były w trudniejszej sytuacji i w analizowanym okresie zagrożenie ubóstwem wśród dzieci było średnio o około 5 pkt proc. wyższe niż zagrożenie ubóstwem wśród osób w wieku 18–64 lata. Ponadto taka sytuacja jest relatywnie rzadka w krajach UE i dotyczy jedynie kilku państw (w 2016 r. były to jedynie Dania, Finlandia, Niemcy i Słowenia). W ujęciu bezwzględny liczbą dzieci zagrożonych ubóstwem relatywnym spadła z 1 440 tys. w 2016 r. do 946 tys. w 2017 r., tj. była mniejsza o niemal 500 tys.

Warto podkreślić, że opisane powyżej zmiany w kształtowaniu się wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym dotyczą sytuacji dochodowej gospodarstw domowych w 2016 r., tj. pokazują one pierwszy rok funkcjonowania Programu „Rodzina 500+”. Choć na opisane powyżej zmiany miała wpływ również dobra sytuacja na rynku pracy (spadające bezrobocie, rosnące płace), to dostępne dane potwierdzają istotną rolę świadczenia wychowawczego. Dokładne oszacowanie faktycznego wpływu tego świadczenia na ubóstwo relatywne będzie można wykonać po przekazaniu przez GUS do ministerstwa danych jednostkowych EU-SILC.

**Wykres 6. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (AROP) według wieku w Polsce w latach 2008-2017 (w %)**



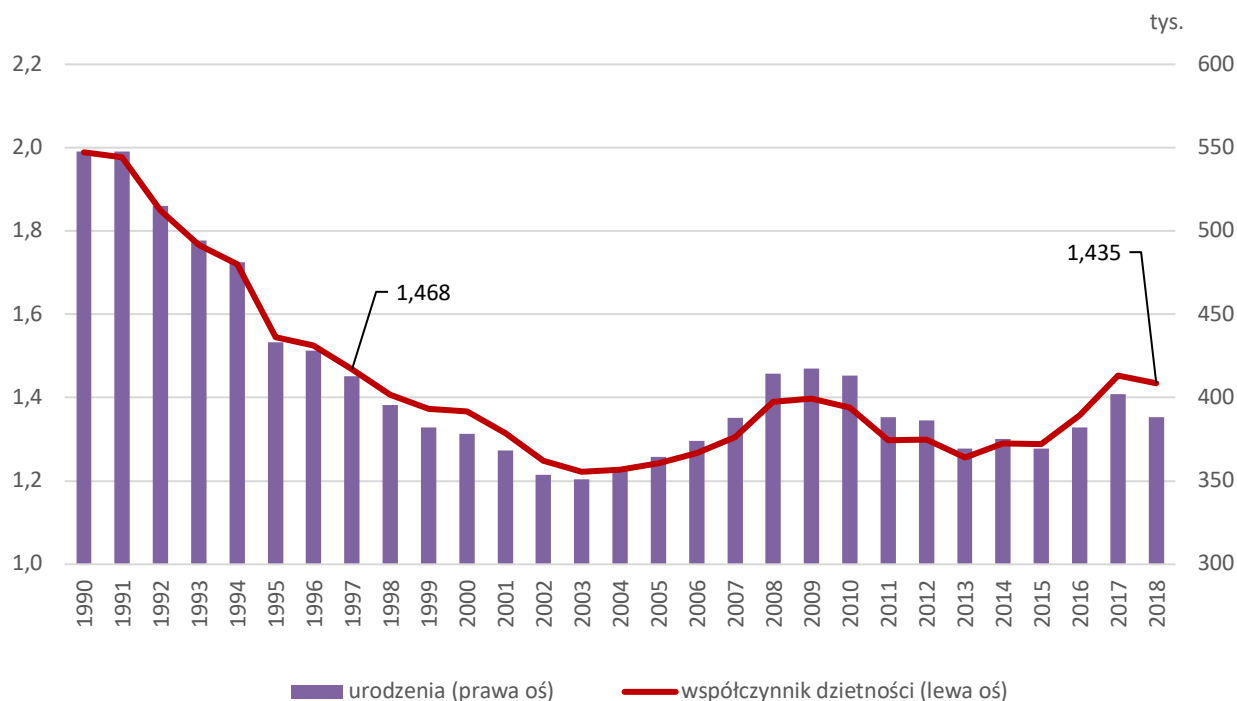
Źródło: opracowanie DAE MRPiPS na podstawie danych EU-SILC opublikowanych przez EUROSTAT (ilc\_li22b, dane pobrane 3 sierpnia 2018 roku).

## 2. Dzietność

Poprawa bezpieczeństwa finansowego rodzin, zapewnienie poczucia stabilizacji materialnej zarówno dzięki Programowi „Rodzina 500+”, jak i bardzo dobrej sytuacji na rynku pracy zaowocowały wzrostem liczby urodzeń w latach 2016-2017. W 2016 r. urodziło się 382,3 tys. dzieci, o 13,0 tys. więcej niż w roku poprzednim, zaś w 2017 r. – 402 tys. dzieci, tj. o 19,7 tys. więcej niż w roku poprzednim. W efekcie współczynnik dzietności wzrósł z poziomu 1,289 w 2015 r. do 1,357 w 2016 r. oraz 1,453 w 2017 r.

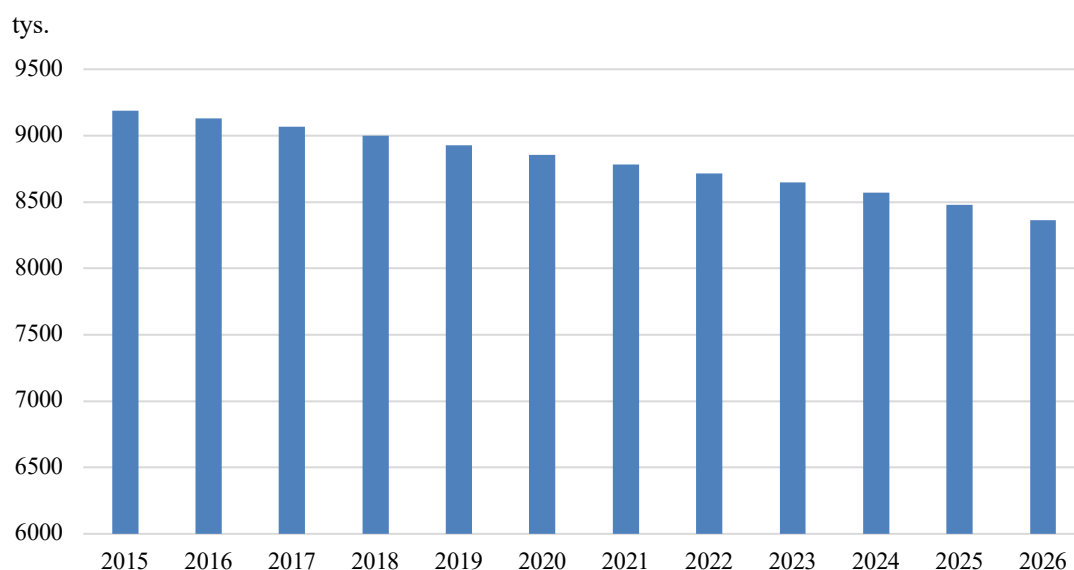
W 2018 r. odnotowano spadek liczby urodzeń o 13,8 tys. do poziomu 360,8 tys. wobec poprzedniego roku do poziomu 388,2 tys. Należy podkreślić, że zmiany w ostatnich latach w liczbie urodzeń miały miejsce w kontekście malejącej liczby kobiet w wieku rozrodczym. Od początku XXI wieku populacja kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) zmniejsza się. Od 10 lat (2008 r.) spadek ten wynosi około 0,7-0,8% rocznie (około 60-70 tys. rocznie). W 2018 r. liczba kobiet w wieku 15-49 lat wyniosła 9 000,3 tys., tj. o 65,3 tys. mniej niż w 2017 r. (9 065,6 tys.). W efekcie współczynnik dzietności w 2018 r. uległ niewielkiemu spadkowi do poziomu 1,435. W latach 2017-2018 współczynnik odnotowywał najwyższe wartości od 1997 r.

**Wykres 7. Współczynnik dzietności oraz liczba urodzeń w latach 1990-2017**



Źródło: dane GUS.

**Wykres 8. Liczba kobiet w wieku 15-49 w latach 2015-2018 oraz prognoza na lata 2019-2026**



Źródło: dane GUS.

### 3. Rynek pracy

Z przeprowadzonej analizy na podstawie jednostkowych danych kwartalnych badania BAEL wynika, że w 2018 r. świadczenie wychowawcze (Program „Rodzina 500+”) nie miało znaczącego wpływu na zmianę sytuacji na rynku pracy kobiet w wieku 25-49 lat. Wniosek ten jest zgodny z raportem GUS pt. „Praca a obowiązki rodzinne”<sup>1</sup> sporządzonym na podstawie badania modułowego BAEL przeprowadzonego w II kwartale 2018 r. Spośród ogółu 2 932 tys. kobiet mieszkających w gospodarstwach domowych otrzymujących świadczenie wychowawcze, ok. 92% matek zadeklarowało, że przyznanie wsparcia finansowego nie spowodowało podjęcia przez nie żadnych działań, które zmieniłyby ich sytuację na rynku pracy. Jedynie ok. 1% matek wskazało, że świadczenie wychowawcze skłoniło je do podjęcia decyzji o rezygnacji z pracy zawodowej.<sup>2</sup>

Dobra sytuacja na rynku pracy – nie tylko wzrost wynagrodzeń, ale także wyższa jakość dostępnych miejsc pracy (np. większa gotowość pracodawców do oferowania trwałych form zatrudnienia oraz elastycznych, dostosowanych do potrzeb osób opiekujących się dziećmi, form organizacji czasu pracy) zachęca kobiety z gospodarstw domowych, którym przyznano świadczenie wychowawcze, do powrotu na rynek. Świadczyć o tym może zmiana

<sup>1</sup> Praca a obowiązki rodzinne w 2018 r. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/praca-a-obowiazki-rodzinne-w-2018-roku,29,1.html>

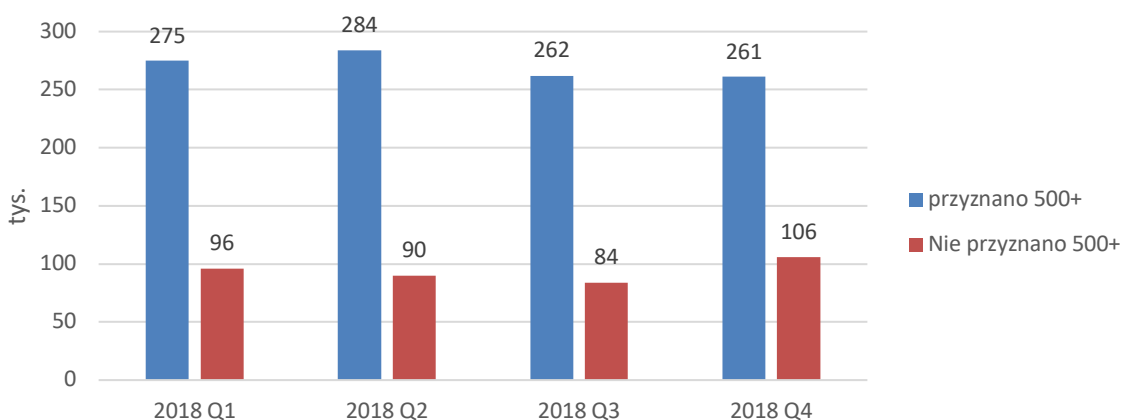
<sup>2</sup> Praca a obowiązki rodzinne w 2018 r. str. 168 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/praca-a-obowiazki-rodzinne-w-2018-roku,29,1.html>

struktury kobiet biernych ze względu na opiekę nad dzieckiem – spadek udziału kobiet z gospodarstw otrzymujących świadczenie wychowawcze.

W poszczególnych kwartałach 2018 r. liczba kobiet (25-49 lat), które przestały pracować ze względu na opiekę nad dziećmi utrzymywała się na podobnym poziomie ok. 370 tys. (z wyjątkiem III kwartału, kiedy ich liczba spadła do ok. 345 tys. z powodu sezonowego wzrostu aktywności), co stanowi ok. 28% ogółu kobiet biernych zawodowo z analizowanej grupy wieku.

Analiza danych BAEL wskazuje, że w 2018 r. nieznacznej zmianie uległa struktura kobiet (25-49 lat), które przestały pracować ze względu na opiekę nad dziećmi. Odnotowano spadek liczby kobiet biernych zawodowo w gospodarstwach domowych, którym przyznano świadczenie wychowawcze (z 275 tys. w I kwartale 2018 r. do 261 tys. w IV kwartale 2018 r., tj. o 14 tys. kobiet), przy jednoczesnym wzroście liczby kobiet w gospodarstwach, którym nie przyznano świadczenia (z 96 tys. do 106 tys., tj. o 10 tys. kobiet).

**Wykres 9. Liczba kobiet w wieku 25-49 lat (w tys.) biernych zawodowo, które przestały pracować ze względu na opiekę nad dzieckiem, w podziale według tego czy ich gospodarstwu przyznano świadczenie wychowawcze**

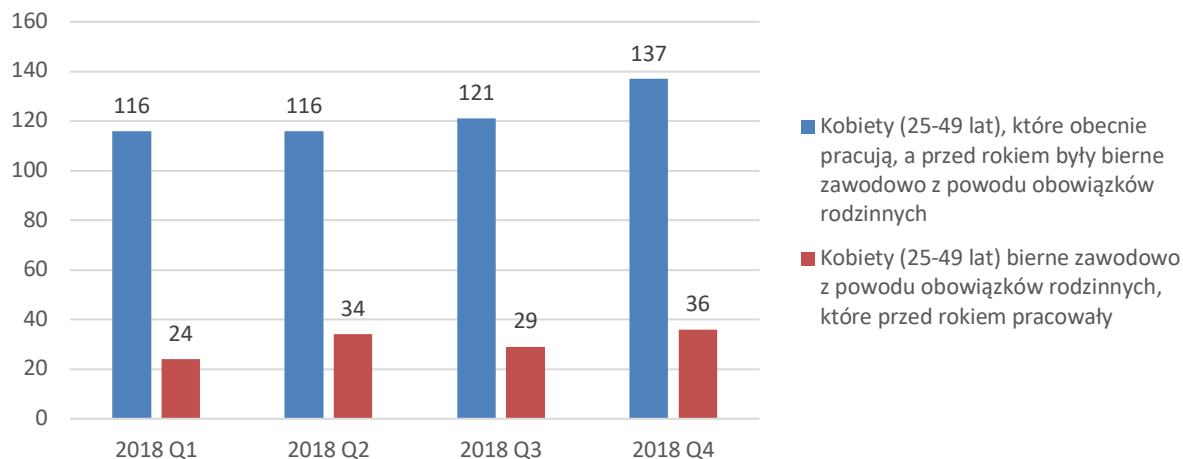


Źródło: obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych GUS (BAEL) I-IV kw. 2018 r.

Analiza sytuacji kobiet w wieku 25-49, w gospodarstwach domowych, którym przyznano świadczenie wychowawcze w ramach Programu „Rodzina 500+” wskazuje, że w 2018 r. nieznacznie wzrosła skala przejść pomiędzy aktywnością zawodową (pracą) a biernością z powodu obowiązków rodzinnych, przy czym wzrost dotyczył przejść w obu kierunkach. Z jednej strony, obserwowaliśmy wzrost liczby kobiet, które przed rokiem były bierne, a obecnie pracują (o 21 tys. pomiędzy I kwartałem a IV kwartałem 2018 r.). Z drugiej

strony, nastąpił wzrost liczby kobiet biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych, które przed rokiem pracowały, przy czym skala tego wzrostu była mniejsza.

**Wykres 10. Kobiety (25-49 lat) pracujące i rok wcześniej bierne zawodowo ze względu na obowiązki rodzinne (w tys.)<sup>3</sup>**



Źródło: obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych GUS (BAEL) I-IV kw. 2018 r.

## Podsumowanie

Polityka na rzecz rodzin to jedno z najważniejszych zadań, jakie stoi przed państwem. To właśnie państwo może i powinno usuwać bariery, jakie zniechęcają obywateli do posiadania potomstwa oraz tworzyć system, który ich do tego zachęca.

Rząd Prawa i Sprawiedliwości w ramach prowadzonej polityki rodzinnej dokonał niemal dwukrotnego zwiększenia wydatków budżetu państwa z tego tytułu, co oznacza wzrost udziału tego typu wydatków w PKB z 1,78% w 2015 r. do 3,11% w 2017 r.

Ponad 64 mld zł wydatkowane na ten cel w okresie od kwietnia 2016 r. do grudnia 2018 r. stanowi niespotykane do tej pory wsparcie polskich rodzin z dziećmi, którego efektem jest ograniczenie wskaźnika ubóstwa skrajnego wśród dzieci, znaczny wzrost w okresie 3 lat istnienia Programu „Rodzina 500+” współczynnika dzietności i liczby urodzeń. Należy wskazać, że pomimo spadku liczby urodzeń w 2018 r. liczba urodzeń była nadal wyższa niż w 2015 r. i wynosiła 388 178 urodzeń w stosunku do 369 308 w roku 2015.

<sup>3</sup> Statystyka nie obejmuje matek, które obecnie przebywają na urlopie macierzyńskich / rodzicielskich